

Nr 218.

Av herr **Lindhagen**, om nordiskt initiativ till mellanfolklig lösning av judarnas problem.

I motionen nr 213 erinras, att ett mörkt kapitel i den mellanfolkliga utrikespolitiken är *judarnas nationalitetsproblem*. Det förmenades, att dess oundgängliga generella lösning knappast kan ske på mer än två vägar, som komme att motionsvis antydas. Dessa vägar bestå i självhjälp och samhällshjälp för *assimilation och kolonisation*.

Judarnas historia är en berättelse om skiftande bosättningar och hårda prövningar under tiden ända från 2000 år före Kristus. Folkvandring, ekonomisk utpressning, slaveri, massmord, landsförvisning, tvångsdop med flera »pogromer» ha varit en röd tråd i deras historia. I Asien behandlades de mildare, i europeiska länder sämre, oftast grymt. Sedan de blivit bosatta i Palestina gjorde de ett par gånger uppror mot romarna med påföljd, att de kuvades, att Jerusalem sista gången förstördes och att de under tiden för dessa tilldragelser bortfördes som slavar eller annorledes skingrades. Deras sammanlagda folkmängd i världen beräknas till inemot 16 millioner.

Judarnas svårigheter ha sin grund särskilt i deras religiösa trosvisshet, säregna individualitet och obrutna ärflighet att vilja manifesteras sig såsom en egen nation även bland främmande folk. Under lugnare mellantider mellan pogromerna ha de sökt så att säga taga skadan igen genom segt arbete i det lilla på vägen mot alltmer förbättrad ekonomi med ledning av klok beräkning. För ändamålet ha de i sitt eländes värsta tider börjat som småhandlare i sin förskingring samt sammanslutit sig i särskilda fattiga jude-samhällen inom de större städerna, kallade Getton. Därifrån ha särskilt av begåvningen och lyckan gynnade individer brutit sig ut till förnämre stadsdelar samt inflytelserika beställningar inom samhällets ledande positioner av skilda slag.

Såsom vandrande småhandlare eller innehavare av små fattiga butiker ha de i skilda samhällen råkat göra den fattiga befolkningen ur den härskande nationaliteten till skattskyldiga i smått under sig med skyldighet att betala räntor på till låns bekomna varor eller penninglån. På sådant sätt har från judarnas sida i vissa länder kommit — man skulle nästan kunna säga som en vedergällning — ett ekonomiskt övertag över deras vederlikar i armod inom den härskande nationaliteten. Däremot ha de senare i sin ordning gjort uppror genom »pogromer». Dessa ha blivit så mycket grymmare, som judarna då ofta ej fått skydd eller tillräckligt skydd från den härskande nationens styresmän. Därmed är allting förklarat. Ingen skuld på något håll, såvitt på befolkningen ankommer. Judarna ha sökt uppehålla livet på de vägar som ensamt lämnats öppna för dem.

Här och var, där en samlad judisk befolkning för sin del hunnit stiga till någon avsevärd tillstymmelse till makt, har den även kunnat utverka sig speciallagar till sin förmån, vilket privilegium till sist även det kunnat skapa nervositet och ovilja inom den stat, till vilken de av slump fått taga sin tillflykt.

Olikhet i religion har som sagt särskilt i äldre tider vållat hat och överfall från den härskande kristna religionen.

Nu för tiden är det den utpräglad bibehållna skillnad i ras och judarnas duglighet i att slå sig fram till inflytelserika och förnäma poster, som framkallat en raskamp mot judarna såsom ett särpräglad och omaka inslag i samhället.

Särskilt är det diktaturerna och deras avantgarden, som söka slå mynt av denna färgspegling i samhällslivet. Man kan förstå diktaturernas tillfälliga uppkomst såsom en reaktion emot en uttröskad demokratis vanskligheter. Att därvid söka bevekelsegrunder och propagandametoder även i en raskamp mot judarna är någonting som ej rimligen hör samman med frågan diktatur eller demokrati.

Det gäller här numera en ekonomisk strid och en tävlan om inflytande på samhällets styrelse i olika grader. I vår tid med febrila kommunikationer och lystna sammanblandningar mellan stater i id och strid är en återgång till en så kallad ren forntidsras inom skilda stater icke möjlig och även därför knappast önskelig. Att söka nå en sådan rensning av rasen genom att beröva judefamiljer eller familjer med påvisbara droppar av judeblod är i varje fall *ingen vandrings väg mot humanism och fred*.

Det bör nu kunna vara nog med oeffterrättligheternas väg i denna speciella uråldriga nationalitetskamp. Judeproblemet måste i civilisationens namn lösas generellt och lösas en gång för alla på sätt ovan erinrats.

*

Ur judisk krönika för december 1937, redigerad av juris kandidat Stig Bendixon, inhämtas, att den *ryska judefrågan* börjat avvecklas på både assimilationens och kolonisationens vägar sålunda.

De forna judepogromerna ha upphört. Antisemitismen såsom social företeelse vore knappast längre märkbar. Bruket av det judiska blandspråket jiddisch liksom av hebreiskan försvann alltmer. De ryska judarna vore numera minst representerade inom småhandeln och »spekulanternas starka grupp», men desto mera bland fabriksarbetarnas stora skaror. Många judar hade framstående positioner inom industrien, men från ledande politiska ställningar vore de så gott som fullständigt försvunna. Det judiska hantverksståndet hade gått tillbaka. Men däremot hade den judiska bondeklassemens tillväxt varit betydande om än en viss tillbakagång kunnat konstateras sedan 1933. De judiska bönderna voro organiserade i kollektivfarmer och för närvarande uppgick deras antal på de områden, som Sovjetregeringen ställt till förfogande för rysk-judisk kolonisation, till omkring 200,000. Till detta kolonisationsområde hörde kolonien Biro-Bidjam belägen invid floden

Amur i Sibirien. Enligt förljudande lär dess omfång motsvara ungefär arealen av de tre skandinaviska länderna och Finland.

Vid en studieresa 1934 till de tre baltiska syskonländerna sammanträffade jag vid en utfärd i Litauen med en yngre man, som medföljde sällskapet. Han hade nyligen varit på en resa i Sovjetryssland för ekonomiska förhandlingar med vissa därvarande organisationer och då förvånat sig över, att de styrelser, som mötte upp, bestodo nästan uteslutande av judar. Det har emellertid sagts mig, att detta sannolikt berodde därpå, att judarna fortfarande mångenstädes ensamma voro de mest sakkunniga i vissa ekonomiska organisationer.

*

Denna utveckling i Sovjetryssland kan vara symptomatisk för judefrågans evolutionsvis påbörjade avveckling.

Varje annat land med en judefråga snarlik den gamla ryska har kanske sin egen framgångslinje. Men i det stora hela sammanfaller problemets lösning i alla dylika länder med de utvägar, som assimilation och kolonisation lämna öppna.

Beträffande då först *assimilationens vägar*, så kommer väl användandet av de skarpt särskiljande språken — hebreiska och blandspråket jiddisch — som dagligt talspråk att av sig självt avtaga överallt. På Riga badstrand iakttog jag dock vid min resa 1934 flera judiska kvinnor, vilka före eller efter badet sysselsatte sig med att läsa ur böcker med hebreisk skrift, förmodligen religionsböcker.

Den andra formen för sammansmältning med det större nationella folket är blandade äktenskap. Här möter en växande benägenhet hos judar att icke avböja sådana förbindelser såsom förrädiska mot sin nationalitet och dess religion. I Sverige uppmuntrar 1873 års konfessionslag till en sådan utveckling. Det föreskrives nämligen att i blandade äktenskap mellan s. k. judar och s. k. kristna — Kristus var ju även en jude — skola barnen uppfostras i den rena evangeliska läran, därest ej annorledes i föreskriven ordning överenskommits.

En tredje form för sammansmältning utgör frivillig officiell övergång från judisk tro till kristen. I vad mån utvecklingen nu går framåt i den riktningen procentuellt har jag ej medhunnit att undersöka. Men det bör ju ligga i judarnas intresse att påskynda en sådan åtgärd, som i själva verket är endast formell. Det gäller en inskrivning i det ena eller andra registret. Detta hindrar icke att de sålunda registrationsvis kristnade judarna liksom landets övriga formaliter kristna innevånare ha sina särskilda tankar och sin privata praktik i religiösa ting från irreligiositet till brinnande tro med en mängd skiftningar till form och innehåll. En statsreligion är ju företrädesvis en utvärtes formel. Människans sanna religion bor i hennes hjärta. Det är i Sverige föreskrivet att, förutom prästerskapet, statsråden skola tillhöra den rena evangeliska läran. Men det är väl sällan något statsråd har någon aning om, vari den består. Varje människas behov till sist av vilostunder

från livets besvärligheter i andakt inför det stora osinnliga, som inifrån överskuggar oss, möter samma frid och uppfordran till kontemplation, om vi träda in i en evangelisk kyrka, en katolsk dom, en muhammedansk moské eller en buddistisk klosterkyrka, för att nu taga några närliggande exempel. Den andakt som vilar över en tempelgudstjänst är till sitt väsende gemensam för alla människor. Därför taga vi nog alla hatten av oss, var helst andra förrätta sin religion.

En annan form för judisk självövertvinnelse och assimilation ligger i avståendet från särlagsstiftning såsom i fråga om eds gemensliga avläggande, skäktning m. m.

Alltså assimilationens vägar stå öppna. De beträdas småningom och denna framfärd kan påskyndas genom judarnas egen levnadskonst, ledd av framsyn även för deras dock »inhemska» familjers framtid. En tid kommer på detta sätt då Gettonas stadsdelar försvunnit och forna tiders missförhållanden sjunka undan som skuggor ur historien. Judarna sammansmälta med den härskande rasen och tillföra den även värdefulla egenskaper med borteliminerande av stridiga motsatser.

*

De judar, som ej vilja avstå från sin tros ritual och önska manifestera sin separatism på olika sätt eller ej uthärda sina lidanden under övergångsperioderna, måste bereda sig på utvandring genom *kolonisation*. Det sker redan nu från landsdelar, där problemet är särdeles aktuellt. Judarna böra således beredas tillfälle till kolonisationsmöjligheter. Som ett världsfolk kan kolonisationen öskt utmyнна i att grundlägga judiska stater i olika delar av världen på därtill lämpade områden. De kunna sedan upprätthålla förbindelser med varandra. Den del av Palestina, som redan blivit en kraftig judisk koloni, kommer förmodligen att — efter rättvis bodelning med araberna — upphöjas till metropolen för ett sådant judiskt statsförbund.

Ett första oåterkalleligt steg är som sagt taget, utom i Sovjetryssland, i Palestina, där i hänförelse en energisk och blomstrande kolonisation uppstått. Landet erbjuder även andra ouppodlade trakter, som judarna önska ytterligare få berika. Storpolitiska faror sväva ännu över detta stolta nybygge. Frankrike, som hyser många judar även flyktingar, har länge avgivit löften om att hjälpa dem till någon kolonisation inom franska kolonialområden. Det har dröjt med avgörandet och valet av lämpliga platser. Men, där judarna alltmer utträngas ur yrkena, har en utredning skett att låta polska judeemigranter kolonisera ett avskilt område på ön Madagaskar, som tillhör Frankrike. Resultatet har blivit negativt. De judiska utredningsmännen ha betecknat projektet som en utopi.

Ett villkor för kolonisation är att därmed ej utträngas andra raser med traditionell bosättning. I den mån sådant i mindre omfattning är oundvikligt, måste den nya judiska statsbildningen erkänna dem som medborgare med samma rättigheter och skyldigheter. Möjlighet kan ock föreligga att

sådana urinnevånare efter eget val förflyttas till andra landsdelar bland rasfränder med tillräckligt utrymme för en sådan invandring. Vid de turkiska gränsregleringarna med grekerna organiserades ett ömsesidigt utbyte av boplatser.

De ekonomiska hjälpmedlen få tagas där de kunna anträffas, från judiska eller andra mecenater, från det land, varifrån utvandring i större skala organiseras, samt eventuellt med internationellt bidrag genom folkförbundet, sedan detta senare, åt vilket kolonisationens organisation eventuellt bör anförtros, blivit omvandlat till idéer och organisation för att omsider kunna framträda som ett verktyg för skapande av den internationella rättsordningen, på vars tillkomst världen som sagt förgäves väntat.

*

På grund av vad sålunda anförts och med åberopande jämväl av den planetariska översikten i motionen nr 213 hemställas,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära initiativ till ett bemödande från Norden — eller åtminstone från Sverige — att efter internationell överenskommelse bidra till en human och definitiv lösning av judarnas problem genom befrämjande av

- 1) *assimilation (sammansmältning) med deras omgivning,*
och
- 2) *kolonisation.*

Om remiss till utrikesutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1938.

Carl Lindhagen.

